

Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet beslutade den 18 oktober 2011 att bereda övriga utskott tillfälle att senast den 22 november 2011 lämna de eventuella kommentarer som respektive utskott anser sig ha till de iakttagelser som gjorts inom konstitutionsutskottets kansli. Vidare beredde konstitutionsutskottet övriga utskott tillfälle att besvara vissa angivna frågor.

Konstitutionsutskottets uppföljning under riksmötet 2011/12 omfattar de subsidiaritetsprövningar som har genomförts i riksdagen under tiden den 1 juli–31 december 2010.

Justitieutskottet välkomnar att en uppföljning görs av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen och framför i detta sammanhang vissa iakttagelser.

Utskottets överväganden

Inledning

Den period som nu är föremål för konstitutionsutskottets uppföljning omfattar tiden den 1 juli–31 december 2010. Antalet subsidiaritetsprövningar som justitieutskottet har genomfört under denna period uppgår till fem, nämligen följande.

- KOM(2010) 376 Förslag till rådets förordning (EU) om utvidgningen av tillämpningsområdet för Europaparlamentets och rådets förordning nr xx/yy om yrkesmässig gränsöverskridande vägtransport av kontanter i euro mellan medlemsstaterna i euroområdet
- KOM(2010) 392 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om rätten till information i brottmål
- KOM(2010) 517 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om angrepp mot informationssystem och om upphävande av rådet rambeslut 2005/222/RIF
- KOM(2010) 624 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättandet av en utvärderingsmekanism avsedd att kontrollera tillämpningen av Schengenregelverket
- Initiativ från MS 9288/10 Konungariket Belgiens, Republiken Bulgariens, Republiken Estlands, Konungariket Spaniens, Republiken Österrikes, Republiken Sloveniens och Konungariket Sveriges initiativ till Europaparlamentets och rådets direktiv om en europeisk utredningsorder på det straffrättsliga området (avser att ersätta flera rambeslut).

Promemorian

Konstitutionsutskottet ska följa tillämpningen av subsidiaritetsprincipen och en gång om året meddela kammaren sina iakttagelser. I promemorian Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen – riksmötet 2011/12, redogör konstitutionsutskottet för de iakttagelser som gjorts vid genomgången av de subsidiaritetsprövningar som genomförts i riksdagen under tiden den 1 juli–31 december 2010. Dessutom görs vissa iakttagelser i fråga om den sammanlagda utvecklingen hittills, dvs. under tiden den 1 december 2009–31 december 2010.

Konstitutionsutskottets uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen rymmer två delar, dels den formella hanteringen i riksdagen av utkast till lagstiftningsakter som översänts för subsidiaritetskontroll, dels utfallen på en övergripande nivå.

Uppföljningen av den formella hanteringen i riksdagen av utkast till lagstiftningsakter gäller vilka subsidiaritetsprövningar som genomförts och vilka metoder som har använts vid dessa subsidiaritetsprövningar. Uppföljningen av utfallet av gjorda subsidiaritetsprövningar på en övergripande

nivå görs genom sammanställningar av hur subsidiaritetskontroller har utfallit på olika politikområden, vilka sedan på sikt kommer att kunna relateras till olika mål. På sikt blir frågan hur utvecklingen vad gäller kompetensfördelning mellan EU och medlemsstaterna har påverkat förutsättningarna för att uppfylla befintliga mål. I uppföljningen uppmärksammas om det t.ex. förekommer flera förslag som visserligen inte vart och ett för sig innebär att subsidiaritetsprincipen träds för när men som sammantagna kan peka på en tendens att subsidiaritetsprincipen är i fara.

Vid konstitutionsutskottets första uppföljning uppmärksammades en del brister i kommissionens motiveringar (bet. 2010/11:KU18). Med anledning av detta och som föreberedelse inför en behandling av kommissionens årliga rapport "Bättre lagstiftning" om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna inom EU gör konstitutionsutskottet i promemorian en översiktlig genomgång av kommissionens motiveringar avseende subsidiaritetsprincipen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar att en uppföljning görs av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen och framför i detta sammanhang vissa iakttagelser.

Av de sammanlagt 49 subsidiaritetsärenden som avgjorts av utskotten under den aktuella perioden har justitieutskottet avgjort 5 ärenden. Ett av dessa ärenden är ett initiativ från en grupp medlemsstater, bl.a. Sverige. Övriga fyra ärenden är initiativ från kommissionen.

Justitieutskottets kansli har upprättat kanslipromemorior i samtliga ärenden. Av en promemoria framgår ärendets tidsfrist, förslagsställarens motivering avseende subsidiaritetsprincipen, kansliets förslag till planering samt bifogade dokument. I förekommande fall framgår även regeringens bedömning av tillämpningen av subsidiaritetsprincipen. I kanslipromemoriorna har kansliet inte refererat till den tvåstegsmetod som konstitutionsutskottet redogör för i promemorian. Metoderna och grunderna för subsidiaritetskontrollen har av kansliet i stället föredragits vid separata tillfällen, såväl skriftligen som muntligen, inför utskottets arbete med subsidiaritetskontroller. Kanslipromemoriorna har inte heller innehållit något förslag från kansliet till beslut avseende subsidiaritetskontrollen.

I fyra fall av fem har förslagsställaren motiverat sitt förslag med hänvisning till subsidiaritetsprincipen. I tre fall har regeringen översänt faktapromemorior som bl.a. innehöll regeringens bedömning i subsidiaritetsfrågan. I ett fall har utskottet begärt in information om regeringens bedömning av tillämpningen av subsidiaritetsprincipen. Regeringen har i detta fall lämnat sin bedömning i en särskild promemoria. I ett fall har utskottet vid sin bedömning av subsidiaritetsfrågan inte haft tillgång till regeringens bedömning av frågan. Utskottet har i detta ärende avstått från att begära regeringens bedömning. Ärendet gällde kommissionens förslag om utvidgningen

av tillämpningsområdet för Europaparlamentets och rådets förordning om yrkesmässig gränsöverskridande vägtransport av kontanter i euro mellan medlemsstaterna i euroområdet, KOM(2010) 376.

Justitiekommittén anser inte att tidsfristen på åtta veckor för att behandla utkast till lagstiftningsakter hittills har vållat några problem. Det kan emellertid noteras att utskottet under den aktuella perioden inte har lämnat något motiverat yttrande till kammaren där utskottet funnit att förslaget strider mot subsidiaritetsprincipen.

Vid uppföljningen av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen under perioden den 1 december 2009–30 juni 2010 uttalade justitiekommittén (ytr. 2010/11:JuU1y) att en brist var att de utkast till lagstiftningsakter som kom från en grupp medlemsstater inte fanns registrerade i databasen IPEX. Denna brist är numera åtgärdad, vilket utskottet välkomnar.

Utskottet har under den aktuella perioden inte haft kontakt med utskott i andra nationella parlament under beredningen av subsidiaritetsärendena. Utskottets kansli har dock regelmässigt under beredningen använt sig av IPEX för att se dels vilka parlament som prövat det aktuella förslaget, dels om något parlament lagt ut information om sin prövning. Utskottet kan i likhet med vad som uttalades i yttrande 2010/11:JuU1y konstatera att fördelen med IPEX främst torde vara att databasen innehåller kontaktuppgifter till handläggare i andra parlament. Endast i undantagsfall framgår det av IPEX hur utskott under beredningen ställer sig till ett förslag. Vidare är det fortfarande flera nationella parlament som inte uppdaterar IPEX med relevant information. Nyttan av databasen är därför inte så stor som den skulle kunna vara.

Allmänt kan framhållas att utskottets kansli fortlöpande haft kontakter med riksdagens ständiga representant i Bryssel och därigenom fått relevant information.

Utskottet noterade i sitt tidigare yttrande 2010/11:JuU1y att det under den då aktuella perioden varit förhållandevis många subsidiaritetsprövningar på utskottets område. Utskottet hade i detta tidiga skede svårt att uttala sig om huruvida detta berodde på Lissabonfördragets ikraftträdande eller en generellt hög lagstiftningstakt på detta område. Utskottet ansåg att det var angeläget att fortsatt följa utvecklingen och att i kommande uppföljningar se om det gick att dra några slutsatser.

Utskottet kan nu konstatera att antalet subsidiaritetsprövningar på justitiekommitténs område är färre i förhållande till det totala antalet subsidiaritetsprövningar i riksdagen än vid den tidigare uppföljningen. Det är emellertid enligt utskottets uppfattning för tidigt att dra någon slutsats av detta.

Stockholm den 15 november 2011

På justitieutskottets vägnar

Morgan Johansson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Morgan Johansson (S), Johan Linander (C), Ewa Thalén Finné (M), Ulrika Karlsson i Uppsala (M), Christer Adelsbo (S), Helena Bouveng (M), Elin Lundgren (S), Johan Pehrson (FP), Anna Wallén (S), Arhe Hamednaca (S), Patrick Reslow (M), Maria Ferm (MP), Caroline Szyber (KD), Kent Ekeröth (SD), Lena Olsson (V), Mattias Jonsson (S) och Anton Abele (M).